

SAR TE MOTHODINE JERIJENGORO ZORALUTNIPA ANI POLICIA

I policia si dendi te del garaviba taro dživdipa thaj o personalnikano integriteto e viktimakoro taro e zoralutnipastar thaj e avere dženen taro jeri, arakhibe e kerutnengoro zavaripe e zoralutnipaskoro thaj oleskoro garavipa., Pali o mothodipe e jerijeskoro zoralutnipa, I policia isi ola dendi buti te sikavel urgentikani, vakteskiri thaj šukar reakcia baši o garaviba e viktimengje taro e jerijengoro zoralutnipa thaj ko jekhvakti te ovel ola evidentoja resarinaja te šaj sukcesivnikane te kerel krisoskoro garaviba ani dizutni, phagjarkerdi thaj krivikani kerdi buti.

KON ŠAJ TE MOTHODINEL JERIJENGORO ZORALUTNIPA

Sem i viktima personalnikane, jerijengoro zoralutnipa šaj te mothodinel sekova jekh dženo taro jerija, komšia, familia, amal, sombutjarno/i ja čak sural nakhvutno so dikhel so isi keripe taro jerijengoro zoralutnipa.

Thaj agjare, krisikano undžilipa baši o mothodipe e jerijengoro zoralutnipa ani Policiakiri cirdelin jali Centro baši e socialnikane bukja isi thaj e responsivnikane thaj vastarutno manuškoro tari institucia savi so kerel buti taro: sociala, sikljovibe, sastipna, andrune bukja thaj butikeripe ano situacie save ko so džanel pes so dženo si viktima taro jerijengoro zoralutnipa.

SAR ŠAJ TE MOTHODINEL PES JERIJENGORO ZORALUTNIPA

O mothidipa šaj te ovel:

- ☐ personalnikane/ano than tari majpaše Policiakiri cirdelin tari korkori viktima jali aver manuš savo so mothodavel keripe jerijengoro zoralutnipe;
- ☐ telefonikane ano numero 192 jali direktikane ano telefoneskoro numaero tari I dendi policiakiri cirdelin;
- ☐ thaj agjare, i policia g'ndinel pes so si haberi dendi džikote o jekhto mothodipe sas kerdo ani Nacionalnikani bilovengjiri mobilno SOS linia baši ažutnipa thaj garaviba taro e viktima e jerijeskjere zoralutnipastar (tel. numeroja 070/141-700; 075/141-700 jali ano tel: 02/15 700)

VASTNO! –Bizo te dikhel pes o čhani e mothodipaskoro, e dežurnikano policikano sevno si dendo ano lil baši e diveskere iventoja elektronikane te čhivel sekova mothodimo ivento samalipaja o lendo telefonikano akharipa sar thaj e lende aktivnostija thaj napia ki fund tari mothodin.

SO VALJANI TE DŽANEN BAŠI TE MOTHODINEN JEIJENGORO ZORALUTNIPA ANI POLICIA

Sa e forme taro e jerijengoro zoralutnipa sar so si o astarutno, psihologikano thaj seksualno zoralutnipa si namukhlo thaj birando. Džikote sar viktima sas tumen disave taro forme taro e jerijengoro zoralutnipa isi tumen nijami tari bilovengjiri thaj pali sevno udžilipe krisoskoro garaviba thaj namukhibe taro nevljaribe e jerijeskoro zoralutnipa ani dizutno thaj krivikano keripa.

!!! VASTNO !!! Kana mothodinen jerijengoro zoralutnipa nane tumen udžilipa te definirinen I forma taro kerdo zoralutnipa savo so si o tipo taro krivikano kotor.

!!! DEN SAMA !

Baši kerutno taro jerijengoro zoralutnipa vakere pes e zoralutneske so si akanutno jali nakhlutno prandipaskoro/biprandipaskoro partner/in, kamlo/kamli jali dženo taro jeri savea so dživdinena ano jekh a jekh jerijeskoro kherutnipe!

O čhani mothodipaskoro e jerijeskoro zoralutnipa sade te mothoidinen personalnikane jali telefonikane si tari athin taro Tumare šajdipa sar thaj tari deredža e urgentnipaskiri thaj ziandornipaskiri taro bilačakeripa o garaviba e dživdipaskoro.

SAR TE MOTHODINEN URGENTIKANO SURO TARO ZIANDORNIPA TARO JERIENGORO ZORALUTNIPA

Džikote arakhljovena ano riziko taro jerijengoro zoralutnipa thaj isi serioznikano ziandornipa palo tumaro garavibe dikhen te:

- ☒ kheden e trubutne dokumentoja, sar so si personalnikani karta, pasoši, izvodoja taro phrandime thaj jerija, bankakere kartice thaj ano odova momento mukhen o zoralutno maškarija thaj džan ano i majpaše policiakiri cirdelin ja palem;
 - ☒ mothodinen o zoralutnipa telefonikane ano numero 192 thaj informirinen e policia e valjanutne informacienar thaj bukja bašo:
- tumare personalnikane bukja, adresa thaj telefonikano numero;
 - bukja baši o kerutno e jerijeskere zoralutnipaske, anglederutne incidentoja thaj krisiba;
 - isi li ole šastrin, dukhavkerde, trubutnija baši sastipaskere sevipa;
 - oviba tikneberšutnengo thaj avera bukja.

SAR TE MOTHODINEN JERIENGORO ZORALUTNIPA PALI O KRITIKANO IVENTO

Ani situacia kana na kerel pes buti baši o urgentnikano čipoti, o ivento ulo o anglederutno dive, valjani so sigjeder te mothodinen o zoralutnipa ani policiakiri cirdelin. Tumencar phiraven dokumento baši personalnikano pendžariba thaj džikote isi tumen medicikani dokumentacia baši o kerde sastipaskere sevipa baši o dukhavkeriba kerde sar palpalunipa taro jerijengoro zoralutnipa.

Misala:

- ☒ Izveštajo tari savo te ovel sastipaskoro kher savate si kerdo medicinakoro dikhljariba thaj konkludirime bedeneskere dukhaviba kerde taro zoralutno;

- ☒ Izveštajo jali mukhibaskiri patrin tari psihijatrikano kher baši i romni so cidljakergja psihikano zoralutnipa taro pranduno;
- ☒ Izveštajo taro ginekologo baši kerdo dikhljariba ki romni so cidljakergja jerijengoro zoralutnipa

TE DŽANEL PES: Rodibe jali sugesto baši krivikano paldiljariba mujal o kerutno e jerijeskere zoralutnipaske šaj te kerel pes ano agorutno dive taro 3 (trin) masekoja taro dive kana ulo o paluno kritikano invento.

KANA MOTHODINENA JERIJENGORO ZORALUTNIPA VALJANI TE ČHIVEN:

- ☒ trubutne bukja taro kerutno/viktima;
- ☒ kana, kote thaj so ulo;
- ☒ isi li dukhavkerdo dženo thaj te isi te vakerel pes sar uli sasti butir;
- ☒ isi li šastra /savo/kote;
- ☒ sas li daraviba, zumavipa baši te labarel pes i šastra;
- ☒ oviba e čhavengoro othe jali avera manuša-gevaja;
- ☒ o zoralutno gelo li peske taro than e iventoskoru thaj ano kova drumo gelo;
- ☒ informacie baši so isi ačhovipe tari anglederutni vakerdi napi baši garaviba taro jerijengoro zoralutnipa;
- ☒ isi li riziko taro nevljaribe o zoralutnipa;
- ☒ thaj ko aver si dukhavkerdo;
- ☒ anglederutne incidentoja thaj mothodipa baši jerijengoro zoralutnipa (sa te vakerel pes taro širdiba o aviba thaj o nevljariba e jerijeskere zoralutnipaske).

SIKAJ: Džikote sien nasarbarbutni jali nane tumen korkoripakjavipa, isi tumen kriseskoro nijami taro dženo uzo tumende – baro manuš kaste so isi tumen pakjaipa te ovel uzo tumende ani policiakiri cirdelin. Tumen jali odova uzo tumende šaj te roden taro policiakoro sevno te ovel akhardo inspektoru baši e jerijengoro zoralutnipa e mothodipaskoro savo so hramonel o mothodip thaj vakerel e trubutne informacie thaj bukja so roden pes prekal kolende kerel sasti pintura baši lejbe ponadarigutne aktivnostia.

SAR KEREL BUTI I POLICIA PALI O MOTHODIPA O IVENTO BAŠI E JERIJENGORO ZORALUNTIPA

O čhani e keribaskoro thaj e vakteskoro period ano savo i policia lela bukja palo o mothodipa elementoncar taro jerijengoro zoralutnipa nane jekh a jekh baši sekova mothodimo čipoti. Sekova čipoti si korkorutno thaj o keriba si ano athin taro odova o ivenso si si čhivdo sar jasipe jali krivikano kotor baši koleske kerel pes hramutnimo koleste hramonelpes tari rig e dženoskoro so mothodinel jali i romni savi so cidljakergja jerijengoro zoralutnipa.

VASTNO! I policia isi ola udžilipe ko rodiba e viktimize te del semnatura baši sekova mothodimo čipoti taro jerijengoro zoralutnipa bizo ververipe so si čhivdo sar jasipe jali krivikano kotor. Garaven asavke dende semnarutne tari policia baši te sikaven sar evidentno material ano krisoskee keripa baši: vakerutne vakteskere napia baši garavipa taro jerijengoro zoralutnipa, ulaviba tari prandin, dejba o paravutnipa tikneberšone čhavengje thaj pokibe ikeriba, ikljojbe taro kherutnipa thaj avera jerijengjere procesoja.

SIKAJ! : Mothodinen zoralutnipa thaj tegani kana sem tumaro vakeribaskoro lafi nane tumen te sikaven gevaja jali materialnikane evidentoja so isi tumen buti jerijeskere zoralutnipaja. Misaleske, ano psihologikano zoralutnipa phareder dikhen pes e evidentoja tari krivikano kotor, numa palem thaj palo asavke mothodipa sar jasipa, i policia šaj te akharel e kerutne thaj te del ole dži džanipa baši phareder krivikani birand te ulo nevljaripe e kotoreskoro ja palem ano keriba lafi e Putarderipaskoro došalkerdo ano odova momento te del krivikani mothodin pali sevnipaskiri udžilin.

Ano urgentikano čipoti taro jerijengoro zoralutnipa, obligacia e policiakiri ano odova momento te ikljol taro than e iventoskoro. Džikote o zoralutnipa panda vakti thavdel, e policiakere seven len napia bašo:

- dejbe garaviba e viktimengje taro jerijengoro zoralutnipa thaj na den e zoralutneske ko ponadarutno keriba o zoralutnipa;
- den doktoreskiri arka baši e arakhle dukhavkerde manuša (ani asavki situacia vakerel pes thaj akharel pes dežurnikani sevni taro CSB thaj ko valjaniba I viktima thaj o tikneberšonengjere čhave džan ano garavkerdo than-šaltro centro);
- dejbe evidentno materialno taro o than e iventoskoro sa dži o avibe taro e thaneskoro timi.

Džikote nane trubutnipa taro uprunovakerdo džala pes ano:

- jekhutno ulavdo lafikeriba e viktimaja thaj o kerutno ko korkorutno than e iventoskoro,
- e policiakoro sevno valjani profesionalnikane te ikerel o lafikeriba, bizo došalkeriba, stereotipoja thaj personalnikane prejudicie ano e focus pučiba e iventoske, a na baši o sebepoja e iventoske;
- valjani te informirinel tumen baši e ačhovipaskere krisikane solucie, sevipa baši garaviba, a palo trubutnipa thaj ikeriba ano garavutno than;
- te del tumen informacia save napia thaj aktivnostija ka oven lende mujal o zoralutno.

SIKAJ: E dukhavkeriba dende sar palpalunipa taro jerijengoro zoralutnipa ki forma taro šuvljariba, modrice, grebiba si dende sar krivikano kotor Bedeneskoro dukhavkeribe me. 130 rig 2 taro KK baši saveske valjani tumaro oja dejbe.

VASTNO! Našti te del pes krivikano paldikeriba baši e krivikano kotor Bedeneskoro dukhavkeribe me.130 rig 2 taro KK džikote i viktima na del oja dejbe baši e krivikano paldikeriba e kerutneske baši o jerijeskoro zoralutnipa. I viktima taro jerijengoro zoralutnipa šaj te cidel o oja dejbe thaj te cidel pes taro krivikano paldikeriba ano sekova momento sa dži o agorkeriba I šerutni košin anglo jekhderedžutno krivikano kriso.

LEJBE PONADARUTNE KERIBA TARI RIG E POLICIAKIRI

I policia ano kontakto e viktimaja taro jerijengoro zoralutnipa thaj o kerde trubutne bukja thaj informacie kerel buti thaj avere institucienar savea so:

- ② del dži džanipe e Centro baši e socialnikane bukja – Kotor baši jerijengoro zoralutnipa baši o kerdo jerijeskoro zoralutnipa baši o dejbe garavibe thaj ikeribe telal ki krisoskoro garaviba taro zoralutno ani urgentikano dižutnengoro keriba baši o vakerdipe anovaktutne napia baši garaviba ko agorutne 8 dive;
- ② vakerdo jali hramomo prezentirinel o ivento ko Putardino došalkerdutno, kerel lafi prekal o dende droma thaj vakeriba dela džipherde evidentoja te putargjovel o krivikano-nijameskoro ivento, lel objektoja so šaj te oven sar evidento baši te dikhjol pes o čhani taro keribe o krivikano kotor thaj dikhibe o krivikano responsibiliteti kori o mothodimo kerutno e zoralutnipaskoro, kerel albumo pinturencar taro dukhavkeriba kori i viktima, a ani athin taro pharipa e kotoreskoro ano trubutnipa kerel pes thaj bižajipe resarinaja te ovel sasto keribe e krivikane mothodipaske ano periodo taro 10 dive, baši e bareder kotora thaj dži ko duj jali trin masek .

VASTNO! I viktima šaj mujal jekh a jekh kerutno ulavdeste te kerel krivikano thaj dizutno keriba baši garaviba taro jerijengoro zoralutnipa!

I ROLA E POLICIAKIRI ANO KERIBA BAŠI GARAVIBA TARO JERIJENGO ZORALUTNIPA

Pali o mothodimo čipoti baši e jerijengoro zoralutnipa, I policia isi ola kriseskoro šajdipa te:

- te akharel thaj del dži džanipa e zoralutne so o jerijeskoro zoralutnipa si namukhlo thaj birando;
- te phandel thaj ikerel e zoralutne ani policiakiri cirdelin džikote vov si agresivno thaj zoralutno thaj e dikhibaja taro ruziko taro nevljaribe e zoralutnipaske te del pes dži džanipe ko kriso te cidel ole taro kher;
- te ovel uzo I viktima ano jerijeskoro kher ano lejbe o šeja thaj personalnikane bukja so valjani te labarinel pes sekova dive olake thaj olakere čhavengje;
- te akharel e kerutne taro jerijengoro zoralutnipa baši e krisoskere vakerde vaktutne napia baši garaviba thaj te del le dži džanipa baši i bareder birand thaj krivikano responsibiliteto ko čipoti te phagjarel pes;
- kontrolirinel thaj e vakteja dikhel o keriba e krisoskere vakerde vaktutne napia;
- zoresa ko piro harčipe kerel olen o mothodutno, i viktima thaj o dengo gevaj ko šujnaribe ko Putardino došalkerdutno save so na akhargje pes ki dendi akharutni thaj na dengje čačutno sebepi soske na ale.

VASTNO! Sekova krivikano kotor elementoncar taro jerijengoro zoralutnipa deletinel pes pali sevniskiri udžiln sem o krivikano kotor Bedeneskiri dukhavkerin. Odova isi ole samalipe so pali o mothodipe thaj e dende evidentoja baši o kerdo kotor, I viktima nane ola nijami te cidel pes thaj te rodel cidibe e mothodibastar thaj bizo adava da I krivikano keriba džala dži o Putardinkerdo došalkerdo.

SAVE SI TUMARE NIJAMIJA SAR VIKTIMA PALI E DEJBE O MOTHODIPA

te roden taro Putardino došalkerdutno informacie baši sakoja faza taro keriba pali o mothodipa;
te den sugestonca neve evidentoja, faktija, gevaja, bižajipa thaj aver;
nijami taro jasipe dži učeder Putardino došalkerdutno ano čipoti te čhudel pes i krivikani mothodin;
nijami ko lejbe than ano keriba ko suro sar ziandkerdi;
te mothodinen isipaskoro nijaminkerdo rodipe baši pheribe o ziand sar viktima taro jerijeskoro zoralutnipa dejbaja sastipaskere harčija sar palpalunipa taro e dukhaviba taro jerijengoro zoralutnipa.

VASTNO! E Putardinipaskoro došalkerdo isi ole obligacia te kerel buti pali o bičhalde krivikane mothodipa sar taro rastrakere thaj taro astarutne manuša jali personalnikaneste tari I korkori I viktima. Džikote o krivikano mothodipa nane sasto kerdo thaj našti te del pes mol taro čačutnipa baši o bukja ani mothodin akharel pes i viktima savi so isi ola nijami te vakere džipherde evidentoja save so ka den arka baši o ponadarutno keriba pali i bičhaldi mothodin.

SIKAJ: Ki situacia sar kana viktima cidingjen o oja dejbe baši krivikano paldikeriba mujal o zoralutno (salde baši o krivikano kotor Bedeneskoro dukhavkeriba me. 130 rig 2 taro KK), tegani baši o jekh a jekh kritikano invento isi tumen nijami taro kriseskoro garaviba, odolea so ka valjanel te iranen sa o kerde harčija baši o keriba.

LEN SAMA! Ko vakti e keribaskoro baši o krivikano garaviba taro jerijengoro zoralutnipa i viktima taro jerijengoro zoralutnipa ko suro tari ziandkerdi jekhutneste šaj te asarinel jali te kerel averčhane ko kotor taro angledervakerdo isipaskoro – nijaminkerdo rodipe ja palem iraniba o ziand tari rig e kerutneskiri baši o jerijeskoro zoralutnipa. Odova samanel so i viktima nane ola nijami te jasinel pes baši o tipo thaj o učipa tari i krivikani birand savaja so o kerutno taro jerijengoro zoralutnipa si vakere sar došvalo baši o kerdo krivikano kotor.

SO TE ADŽIKEREN PALI ODOVA

Ko vakti jali pali o agorkeriba e kriseskere keriba baši garaviba taro jerijengoro zoralutnipa šajutne si buteder phalaja. Ki athin taro so kerel o zoralutno šaj te ovel akava:

- ☐ o zoralutno te perel pišmani thaj te sikavel sasto gatipe te lačharel piro keriba ko čhani so ka respektirinel e kriseskere vakere vaktutne napia thaj ka iranel o kerdo ziand;
- ☐ o zoralutno te na šunel e kriseskere decizie thaj te nevljarel o zoralutnipa baši savo pali o mothodipa ani polivia pali sevniski udžilin bičhalel pes krivikani mothodin dži ko Putardino došalkerdutno baši narespektiribe e kriseskiri decizia.

VASTNO: Ani situacia ko nevljaribe jali uštipe o jerijeskoro zoralutnipa valjani te anen decizia baši mukhibe e zoralutne maškaripe save so šaj sar palpalunipa te kerel thaj kriseskere keripna pali e jerijeskere procesoja sar so si: ulavipa tari prandin, dejbe o parvturnipa e tikneberšonengjere čhave thaj pokibe ikeriba, ulavin taro barabarutno isin ko vakti e barabarutne dživdipaskoro, iklijobe taro jerijeskoro kher thaj aver.

VASTNO! E viktime taro jerijengoro zoralutnipa šaj te aven dži ko pašutne jekhina taro Ministeriumi baši čačipe baši te del pes bilovengjiri nijameskiri arka jali bilovengoro advokato sikaviba thaj tromalkeriba taro sa o harčija kje krisoskere keripa prekal o Kriso baši bilovengjiri nijameskiri arka thaj advokatikano sikaviba e viktime šaj te vakeren ano DD save so den bilovengjiri nijameskere sevipa thaj baši akaja majrešuni kategorija taro manuša.